

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060205

DOM
2018-03-27
Stockholm

Mål nr
M 2433-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-02-15 i mål nr M 2361-06, se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

Västblekinge Miljö AB, 556198-1480
Box 56
375 22 Mörrum

Ombud: MB

Klagande och motparter

1. Länsstyrelsen i Blekinge län
371 86 Karlskrona

2. Södra Skogsägarna ekonomisk förening, 729500-3789
351 89 Växjö O

Ombud: Företagsjurist SEB

Adress som 2

3. Sveaskog Förvaltnings AB, 556016-9020
Torsgatan 4
105 22 Stockholm

Ombud: VB Adress
som 3

4. AS

5. BH

Dok.Id 1395788

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

6. DH

7. PP

8. JEB

9. Ålfonden
Fästevägen 36-38
297 95 Degeberga

Ombud för 5-9: AS
Adress som ovan

Ombud för 4-8: KA

Ombud för 4-5 och 7-9: DH
Adress som ovan

Motpart
Karlshamns kommun
374 81 Karlshamn

SAKEN

Ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till ändrad och befintlig verksamhet avseende hantering av avfall på avfallsanläggningen i Mörrum i Karlshamns kommun; uppskjuten fråga

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på det sättet att villkor 26 och 27 ges följande lydelse.

26. Lakvatten får efter den 1 januari 2019 inte ledas till Mörrums avloppsreningsverk, utan ska efter lokal behandling avledas direkt till Mörrumsån vid Mörrum. Avledning får dock inte ske om utspädningsfaktorn understiger 1:10 000.

27. Innehållet av föroreningar i det vatten som avleds direkt till Mörrumsån får, som medelvärde under rullande tolv månadersperiod, inte överstiga följande begränsningsvärden. Medelvärdet ska beräknas på viktade provresultat med hänsyn till flödet.

Parameter	Värde (mg/l)
Tot-N	15
NH ₄ -N	8
Tot-P	0,2
TOC	50
Cu	0,010
Cr	0,015
Ni	0,04
Zn	0,030
Pb	0,014
Cd	0,0004
As	0,015
Oljeindex	1
MTBE	0,5

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Västblekinge Miljö AB (bolaget) har yrkat att villkor 26 och 27 ska ha följande lydelse (yrkad ändring kursiverad).

26. Lakvatten får efter den *1 januari 2019* inte ledas till Mörrums avloppsreningsverk, utan ska efter lokal behandling avledas direkt till Mörrumsån vid Mörrum. Avledning får dock inte ske om utspädningsfaktorn understiger 1:10 000.

27. Innehållet av föroreningar i det vatten som avleds direkt till Mörrumsån får, som medelvärde under rullande tolv månadersperiod, inte överstiga följande begränsningsvärden. Medelvärdet ska beräknas på viktade provresultat med hänsyn till flödet.

Parameter	Värde (mg/l)
Tot-N	15
NH ₄ -N	8
Tot-P	0,2
TOC	50
Cu	0,010
Cr	0,015
Ni	0,04
Zn	<i>0,030</i>
Pb	<i>0,014</i>
Cd	0,0004
As	0,015
Oljeindex	1
MTBE	0,5

Länsstyrelsen i Blekinge län och Södra Skogsägarna ekonomisk förening har yrkat att mark- och miljödomstolens dom i den del den avser Natura 2000-tillstånd upphävs och att ansökan avvisas. De har vidare yrkat att samtliga slutliga villkor som meddelats för verksamheten upphävs och att målet återförvisas till mark- och miljödomstolen.

Sveaskog Förvaltnings AB har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska ändras på så sätt att avledning av lakvatten inte ska ske till Mörrumsån.

JEB, BH, DH, PP, AS och den ideella föreningen Ålfonden (JEB m.fl.) har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska ändras på så sätt att avledning av lakvatten inte ska ske till Mörrumsån, att frågan om recipient för lakvatten utreds under ytterligare provotid och att mark- och miljödomstolens dom i den del den avser Natura 2000-tillstånd upphävs och att ansökan avvisas. I andra hand har de yrkat att striktare villkor ska meddelas för det vatten som släpps ut i fråga om reningskrav och begränsningsvärden samt att kraven ska avse fler ämnen. Vidare har de yrkat att villkor om striktare uppföljning och kontroll samt kompensationsåtgärder ska meddelas.

Karlshamns kommun har medgett bolagets yrkanden.

Västblekinge Miljö AB har motsatt sig klagandenas yrkanden.

Länsstyrelsen i Blekinge län, Södra skogsägarna ekonomisk förening, Sveaskog Förvaltnings AB och JEB m.fl. har motsatt sig bolagets yrkanden.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Västblekinge Miljö AB har anfört i huvudsak följande.

Tidpunkten i villkor 26 bör ändras till 1 januari 2019, eftersom det även krävs tid för projektering, upphandling och åtkomst av den mark som behöver tas i anspråk, utöver tid för ombyggnad av överföringsledning. Att få markåtkomst kan antas ta förhållandevis lång tid i anspråk, eftersom markägaren har motsatt sig utsläpp till Mörrumsån. Bolaget kan inte heller påbörja arbetet förrän domen har vunnit laga kraft.

I skälen till villkor 27 anges att begränsningsvärden bör bestämmas till de nivåer som Miljöförbundet Blekinge Väst föreslagit. För zink har miljöförbundet föreslagit 0,030 mg/l. Det av mark- och miljödomstolen föreskrivna begränsningsvärdet, 0,0030 mg/l,

måste således vara en felskrivning som bör rättas. Även begränsningsvärdet för bly är en felskrivning som kan rättas.

Utsläppet av renat lakvatten påverkar inte det aktuella Natura 2000-området på ett betydande sätt, och är därför inte tillståndspliktigt enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Som framgår av miljökonsekvensbeskrivningen kommer utsläppet av renat lakvatten att ge upphov till ytterst låga halter av föroreningar i Mörrumsån. Det kommer vara svårt att överhuvudtaget detektera dessa halter. Vidare kommer insamlad mängd lakvatten att successivt minska för att så småningom helt upphöra. Påverkan på utter, lax, musslor etc. i Mörrumsån kommer att bli mindre än vad som framkommer i miljökonsekvensbeskrivningen för påverkan på Natura 2000-området, eftersom mark- och miljödomstolen skärpte begränsningsvärdena. För det fall domstolen finner att utsläppet är tillståndspliktigt anser bolaget att utsläppet under inga omständigheter kan antas medföra betydande miljöpåverkan i den mening som avses i 6 kap. 4 § första stycket andra punkten miljöbalken, vilket innebär att det inte kan ställas krav på utökat samråd. Kravet är istället att samråd ska ha skett med länsstyrelsen och tillsynsmyndigheten (Miljöförbundet Blekinge Väst) samt med enskilda som kan antas vara särskilt berörda. Såväl länsstyrelsen som miljöförbundet var närvarande vid den muntliga förberedelse där frågan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken väcktes och de har beretts tillfälle att ha synpunkter på utformningen av ansökan respektive miljökonsekvensbeskrivningen. Miljöförbundet framförde synpunkter, men inte länsstyrelsen. Bolaget har i rimlig utsträckning försökt beakta miljöförbundets synpunkter vid upprättande av miljökonsekvensbeskrivningen. Det saknas enskilda som kan anses särskilt berörda i den mening som avses i 6 kap. 4 § första stycket första punkten. Dessutom har samråd med enskilda skett i tillräcklig omfattning inom ramen för det samråd som föregick bolagets ursprungliga tillståndsansökan. Vid samrådsmöte med enskilda i juni år 2006 betonades särskilt att det reade lakvattnet även i framtiden skulle ledas till Mörrumsån. Bolaget har alltså uppfyllt samrådskraven.

En bedömning avseende icke-försämringskravet ska ske utifrån nuvarande förhållanden och inte de förhållanden som rådde innan avledningen av lakvatten till Mörrumsån tilläts i slutet av 1970-talet. Det är också så bedömningen har skett i den så kallade Weserdomen. Med denna utgångspunkt kan den fortsatta avledningen av renat

lakvatten till Mörrumsån inte anses leda till en försämring av statusen i berörd vattenförekomst utan snarare till en förbättring, såtillvida att reningen förbättras och lakvattenmängderna minskar för att så småningom helt upphöra. En försämring skulle däremot uppkomma om det renade lakvattnet istället leddes till någon av de andra utredda recipienterna.

Mörrumsån är ett skyddsvärt vattendrag. För att minimera påverkan på ån har låga begränsningsvärden och en mycket hög utspädningsfaktor föreslagits. Lakvattnet har under lång tid avletts till Mörrumsån. Nu ska den lokala reningen av lakvatten byggas ut samtidigt som Mörrums avloppsreningsverk ska läggas ner. Dessa åtgärder innebär att påverkan på ån från utsläppspunkten lakvatten kommer att minska och inte riskera att försämra vattenkvaliteten jämfört med nuläget. Det är olyckligt att det skett en omfattande laxdöd i Mörrumsån de senaste åren. Orsakerna till detta kan vara flera. Det är inte sannolikt att det beror på utsläppet av renat lakvatten, som skett sedan 1970-talet och som dessutom blivit bättre de senaste åren.

Det skulle inte innebära någon förbättring att släppa ut lakvattnet vid Mörrums bruk och Marsundet. Det skulle däremot innebära stora kostnader (7-11 miljoner kronor), eftersom det kräver helt nya ledningar hela vägen från avfallsanläggningen till havet. Kostnaderna skulle bli orimliga med hänsyn till de låga föroreningshalterna i det renade lakvattnet och den utspädningseffekt som bolaget åtagit sig samt den omständigheten att deponin är nedlagd och inom några år kommer att vara helt sluttäckt, vilket innebär att det kommer att finnas förutsättningar att upphöra med lakvatteninsamlingen och låta lakvattnet gå genom den geologiska barriären såsom det är tänkt under deponins passiva fas. Efter sluttäckning av den södra deponin kommer kvarstående vatten att bestå av dagvatten från de hårdgjorda ytorna på anläggningen, ett vatten som kan jämföras med dagvatten från industriområden eller stadscentrum.

En förutsättning för att lakvatten ska kunna avledas till ett avloppsreningsverk är att huvudmannen för avloppsreningsverket är beredd att ta emot lakvattnet. Karlshamns kommun, som är huvudman för Sternö avloppsreningsverk, är inte beredd att ta emot lakvattnet och att avleda det till Sternö avloppsreningsverk är därför inte ett genomförbart alternativ. Det är inte möjligt att finna en recipient utanför Mörrumsån,

Pukaviksbukten och Hanöbukten. Det är ett orimligt krav att ha en separat ledning för avledning av lakvatten ut till djupare delar av havet för en deponi som är nedlagd sedan år 2008.

Det är inte osannolikt att framtida klimat innebär större skillnader vad gäller flöden i Mörrumsån. För att undvika negativ påverkan på ån vid låga flöden har bolaget därför föreslagit att en utspädningsfaktor på 1:10 000 ska gälla vid avledning av lakvattnet. Den har föreslagits med utgångspunkt från historiska flöden i Mörrumsån och historiska mängder uppkommet lakvatten. Vid låga flöden i ån är det sannolikt att även lakvattenmängderna är små. Skulle det ändå visa sig svårt att hålla utspädningsfaktorn periodvis, finns möjligheten att komplettera det lokala systemet med ytterligare säsongslagringsmagasin. På så sätt kan större mängder vatten lagras i väntan på högre flöden i recipienten. Utifrån nuvarande och bedömda framtida lakvattenmängder bedöms dock de lagringsvolymerna som tillskapats vid anläggningen vara tillräckliga.

Provtagning av begränsningsvärdena ska ske på ett sådant sätt att de ger en representativ bild av innehållet i det vatten som avleds. Det sker inom ramen för egenkontrollen och i samråd med tillsynsmyndigheten. Sannolikt kommer utgående vatten till Mörrumsån att normalt sett provtas en gång i månaden. Det kan uppstå perioder då ingen avledning av lakvatten behöver ske, då finns inte heller ett behov av tätare provtagning. Förändringar i ett lakvattens innehåll är normalt sett en långsam process vilket framgår av sammanställningar av analysresultat i prøvotidsredovisningen.

Länsstyrelsen i Blekinge län har anfört i huvudsak följande.

Bolaget har getts tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. En sådan ansökan ska innehålla en miljökonsekvensbeskrivning och föregås av ett samråd. I det här fallet har miljökonsekvensbeskrivningen lämnats in till domstolen utan att något samråd hållits. Den omständigheten att länsstyrelsen fått tillfälle att lämna synpunkter på den nu upprättade miljökonsekvensbeskrivningen under tillståndsprocessen medför inte att samrådsskyldigheten kan anses uppfylld. Dessutom krävs det i detta fall ett utökad samråd. Det är länsstyrelsen som fattar beslut om en verksamhet innebär betydande

miljöpåverkan. Bolaget har därtill inte visat att förutsättningarna i 7 kap. 28 b § miljöbalken uppfylls och därmed kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken inte ges.

Lakvatten ska inte få avledas till Mörrumsån, som är en känslig recipient. Mörrumsån är ett av Sveriges mest artrika vattendrag såväl vad gäller fisk som övrig akvatisk fauna. Det är också ett av landets mest betydande laxförande vattendrag. Mörrumsån är ett av fyra vattendrag i Sverige som pekats ut som ett indexvattendrag, vilket innebär att Statens Lantbruksuniversitet ansvarar för uppföljning och utvärdering av laxbeståndet och samtidigt övervakas även havsvandrande öring. Mörrumsån är ett internationellt utpekat RAMSAR-område och de marina delarna ingår i The International Baltic Sea Fishery Commission (IBSFC) Salmon Action Plan. Vid en inventering som gjordes år 2007/2008 hittades spår av utter längs hela Mörrumsåns vattensystem ned till kusten. Tjockskalig målarmussla förekommer i ån och föryngring sker. Även fynd av skal från flodpärlmussla har gjorts. Mörrumsån har utsetts till riksintresse för naturvården, kulturmiljövården och det rörliga friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Länsstyrelsen har utsett Mörrumsån till ett nationellt särskilt värdefullt vatten. Detta gjordes på uppdrag av Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet inom arbetet med miljö kvalitetsmålet ”Levande sjöar och vattendrag”. Syftet är att underlaget ska användas vid bedömningar vad gäller hänsyn, behov av skötsel och skydd. Hela åsträckan i Blekinge utgör Natura 2000-område. För detta Natura 2000-område är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för arterna Flodpärlmussla, Tjockskalig målarmussla, Lax och Utter samt naturtyperna Estuarier och Naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ. För att nå ett gynnsamt bevarandetilstånd för de naturtyper och arter som Natura 2000-området Mörrumsån är utpekat för krävs en god vattenkvalitet och ansträngningar för att förhindra att förorenat vatten når Mörrumsån. De senaste tre åren har fiskdöd rapporterats i Mörrumsån. Det är inte uteslutet att fiskdöden beror på någon form av miljöpåverkan. Vid den senaste statusklassningen uppnådde inte Mörrumsån god ekologisk status. Anledningen till det är att bottenfaunans status är måttlig på grund av att det inte finns någon konstaterad reproduktion av flodpärlmussla. För att god ekologisk status ska kunna uppnås är det av stor vikt att minska utsläpp från alla utsläppskällor som kan ha negativ påverkan på miljön så att vattenkvaliteten förbättras.

I ljuset av SMHI:s klimatscenarier är det fullt möjligt och kanske till och med troligt att det extremt låga vattenflöde som nu råder i Mörrumsån inte är unikt utan något som kan bli vanligare i framtiden. Detta gör att Mörrumsån är mer känslig för utsläpp av föroreningar. Länsstyrelsens mening är att avledning av lakvatten riskerar att försämra statusen för vattenförekomsten särskilt med avseende på biologiska faktorer och särskilda förorenande ämnen. Det innebär en försämring att permanent tillåta en avledning som tillåtits under en provotid. Utgångspunkten för att bedöma om en försämring sker måste vara situationen som den såg ut innan provotidsvillkoret föreskrevs och utsläppet av lakvattnet tillfälligt tilläts. Att Mörrums avloppsreningsverk läggs ned och att föroreningen från det kommer att förvinna ska inte beaktas i prövningen av det nu aktuella utsläppet. Länsstyrelsen anser att lakvattnet ska ledas till Pukaviksbukten, antingen genom Södra Cell Mörrums befintliga avloppstub eller genom en ny ledning.

Södra skogsägarna ekonomisk förening har anfört i huvudsak följande.

En miljökonsekvensbeskrivning ska ingå i en ansökan om Natura 2000-tillstånd. Det föreligger en samrådsskyldighet. Ett samråd ska genomföras innan en miljökonsekvensbeskrivning upprättas. I förevarande fall har inte något samråd skett överhuvudtaget. Föreningen tar process- och dricksvatten från Mörrumsån omkring en kilometer nedströms utsläppspunkten för lakvatten och befarar att det finns risk för att utsläppet av lakvatten kommer att försämra kvaliteten på detta vatten. Frågan har inte belysts i miljökonsekvensbeskrivningen. Föreningen har fråntagits sin rätt att påverka miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. Dessa brister gör att miljökonsekvensbeskrivningen inte kan godkännas och ansökan är därför ofullständig. Mark- och miljödomstolen har inte gjort en bedömning av den planerade verksamhetens påverkan på kvaliteten på det process- och dricksvatten som föreningen tar från Mörrumsån.

Utspänningsfaktorn är inte tillräckligt utredd och säkerställd för alla faktiskt möjliga flöden i Mörrumsån. Vid låga flöden i Mörrumsån kan förhållandena vara helt andra än vad som till synes tagits hänsyn till i utredningen.

Sveaskog Förvaltnings AB har anfört i huvudsak följande.

Mörrumsån är ett mycket värdefullt Natura 2000-område som kan fungera som en mycket viktig spridningskälla för ett stort antal utrotningshotade och skyddsvärda arter som inte återfinns i andra vattendrag i Sverige. Sveaskog Förvaltnings AB har inte getts möjlighet att delta i samrådsförfarandet i samband med framtagandet av miljökonsekvensbeskrivningen i målet, trots att Sveaskog Förvaltnings AB äger fastigheter i området och är fiskerättsinnehavare i Mörrumsån.

Mörrumsån är ett av landets mest betydande laxförande vattendrag. Mörrumsån är ett av Sveriges fyra laxindexvatten. Det innebär att Mörrumsån och dess laxbestånd utgör en mycket viktig grund för laxinventeringen i Sverige. Under de senaste åren har det skett en omfattande och utbredd laxdöd i Mörrumsån. Orsakerna till denna till synes oförklarliga laxdöd är ännu inte fullständigt utredda. Vid dessa förhållanden är det inte lämpligt att avleda lakvatten till en sådan skyddsvärd recipient. De alternativa mottagarna som kan vara lämpliga för avledning av lakvatten är Sternö reningsverk, Mörrums bruk eller Marssundet. Den lakvattenavledning som nu är aktuell är inte jämförbar med den som var aktuell i Mark- och miljööverdomstolens avgöranden den 10 november 2000 i mål nr M 463-00 och den 29 februari 2012 i mål nr M 10600-10 där domstolen fann att avledning av lakvatten till reningsverk ”typiskt sett” inte är lämplig. I ifrågavarande fall kommer lakvattnet först att genomgå en omfattande rening i avfallsanläggningen i Mörrum. Den eventuella miljöpåverkan som vattenavledningen kommer att medföra i avfallsanläggningen kommer därmed att bli närmast obefintlig.

JEB m.fl. har anfört i huvudsak följande.

De instämmer i den kritik som framförts i underinstansen mot miljökonsekvensbeskrivningen av bl.a. länsstyrelsen. Den kompletterande miljökonsekvensbeskrivningen är inte tillräcklig. Något samråd har inte skett, varför ansökan inte är komplett. De har, trots att de är verksamhetsutövare och sakägare, inte fått chans att påverka miljökonsekvensbeskrivningen.

Avledning av lakvatten från avfallsanläggningen i Mörrum ska inte ske till Mörrumsån och Pukaviksbukten. Pukaviksbukten är en del av Hanöbukten som är en hårt belastad recipient. Där finns bl.a. höga halter av organiska föroreningar som DDT och PAH. Eftersom någon helomfattande utredning inte gjorts avseende vad som finns i den gamla deponin och vilka risker som finns med att sådana ämnen också börjar läcka ut, är det direkt olämpligt att fortsätta släppa ut lakvatten till Mörrumsån, om det inte renas till 100 procent. Enligt nyare forskning ger utspädning inte så positiv effekt, eftersom Östersjön är ett stängt hav med mycket lång omsättningstid. Fler utredningar bör alltså göras under en förlängd provotid och fler alternativa recipienter bör utredas. Kontrollen och uppföljningen av utsläppen måste i vart fall vara striktare och kompensationsåtgärder vidtas. Om lakvatten ska avledas till Mörrumsån ska detta renas till 100 procent.

Karlshamns kommun har anfört i huvudsak följande.

Kommunen motsätter sig avledning av lakvattnet till Sternö avloppsreningsverk. Huvudskälen till det är att Sternö avloppsreningsverk är certifierat enligt REVAQ. Enligt reglerna för certifieringen är nyanslutning av lakvatten efter att certifikatet erhållits inte tillåten. Om avloppsreningsverket mister sin certifiering innebär det, förutom ett mycket försämrat hållbarhetsarbete, också ökade kostnader för slamhanteringen samt svårigheter att hitta nya avsättningsmöjligheter för slammet. Den biologiska reningsprocessen i Sternö avloppsreningsverk är inte heller anpassad för att ta emot de föroreningar som kan finnas i lakvattnet.

REMISSYTTRANDE

Havs- och vattenmyndigheten har anfört bl.a. följande i yttrande till Mark- och miljööverdomstolen.

Mörrumsån är ett mycket skyddsvärt vattendrag med stora naturvärden. Havs- och vattenmyndigheten gör emellertid bedömningen att utsläppet kan accepteras då det inte bedöms skada natur- och fiskvärdena, under förutsättning att rening av lakvattnet sker som säkerställer att villkoren i mark- och miljödomstolens dom följs avseende utspädningsgrad och begränsningsvärden. Havs- och vattenmyndighetens bedömning

är att lakvattnet med de halter som anges i miljökonsekvensbeskrivningen inte har en negativ påverkan på Natura 2000-området eller på miljökvalitetsnormerna. När det kommunala avloppsreningsverket läggs ned kommer utsläppet att bli mindre än det varit tidigare. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det inte är visat att någon av de andra undersökta recipienterna lämpar sig bättre för att ta emot lakvattnet. Det är viktigt att en fortsatt karakterisering av lakvattnet genomförs för att säkerställa att det inte innehåller ämnen som riskerar att påverka de värden som finns i Mörrumsån. Det är även viktigt att i egenkontrollen följa upp att reningen fungerar väl även vid ett ”worst case”-förhållande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Natura 2000-tillstånd

De slutliga villkor som förskrivits i den överklagade domen innebär att lakvattnet, istället för att avledas till Mörrums avloppsreningsverk med recipient Mörrumsån, så som skett enligt tidigare tillstånd sedan slutet av 1970-talet och enligt de provisoriska föreskrifter som lämnades i Mark- och miljööverdomstolens dom den 7 april 2009 i mål nr M 96-08, avleds direkt till Mörrumsån efter ytterligare rening på avfallsanläggningen. Tillstånd krävs för åtgärden enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken om den på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området Mörrumsån.

Som hot mot arterna och naturtyperna i Natura 2000-området Mörrumsån listas i bevarandeplanen bl.a. försämrade vattenkvalitet genom t.ex. utsläpp av kemikalier från punktkälla eller via diffusa utsläpp. Det kan mot den bakgrunden inte uteslutas att avledningen av lakvatten typiskt sett kan ha en sådan betydande påverkan att tillståndsplikt utlöses. Mark- och miljööverdomstolen har därmed att pröva om tillstånd kan ges.

Mark- och miljööverdomstolen delar, på de skäl som mark- och miljödomstolen anfört, mark- och miljödomstolens bedömning att det i detta fall inte på grund av samrådsbrister finns skäl att underkänna miljökonsekvensbeskrivningen och att den innehåller tillräckliga uppgifter för prövningen av om Natura 2000-tillstånd kan ges.

Mark- och miljööverdomstolen ansluter sig till Havs- och vattenmyndighetens bedömning i frågan om lakvattnets påverkan på Natura 2000-området och bedömer att utsläppet av lakvatten, med de villkor som föreskrivits i mark- och miljödomstolens dom, inte kommer att skada de livsmiljöer i området som avses skyddas eller medför att de arter som avses skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arterna. Mark- och miljööverdomstolen delar därmed mark- och miljödomstolens bedömning att Natura 2000-tillstånd kan ges.

Slutliga villkor

Mark- och miljööverdomstolen anser att tillräckligt utredningsunderlag finns för att avgöra den uppskjutna frågan avseende utsläpp av lakvatten och ansluter sig till Havs- och vattenmyndighetens bedömning att alternativet Mörrumsån som recipient är det bästa. Mark- och miljööverdomstolen delar därmed mark- och miljödomstolens bedömning i den frågan.

Med hänsyn till vad bolaget anfört föreligger skäl att ge bolaget ytterligare tid för uppfyllande av villkor 26. Det är vidare ostridigt att villkor 27 innehåller felskrivningar vad gäller begränsningsvärden för zink och bly. Mark- och miljööverdomstolen finner i övrigt inte skäl att göra någon annan bedömning än den mark- och miljödomstolen gjort i fråga om lämpliga begränsningsvärden.

Mark- och miljööverdomstolen anser inte att det framkommit tillräckliga skäl för att förordna om striktare villkor eller ytterligare villkor och inte heller att det finns förutsättningar för att förordna om kompensationsåtgärder, så som yrkats av JEB m.fl.

Sammanfattning

Mark- och miljööverdomstolens ställningstaganden innebär att den överklagade domen ska ändras endast avseende senaste tidpunkt för när ändrat utsläppsförfarande ska tillämpas i villkor 26 och avseende begränsningsvärden för zink och bly i villkor 27.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 24 april 2018.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Fredrik Ludwigs, tekniska rådet Mikael Schultz, hovrättsrådet Ulf Wickström och tf. hovrättsassessorn Ida Ståhle, referent.

Föredragande har varit Emilia Sjödahl.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-02-15
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2361-06

SÖKANDE

Västblekinge Miljö AB
Perstorpsvägen 101-20
375 91 Mörrum

Ombud: MB

SAKEN

Ansökan enligt miljöbalken om tillstånd till ändrad och befintlig verksamhet avseende hantering av avfall på avfallsanläggningen i Mörrum, Karlshamns kommun; uppskjuten fråga

Avrinningsområde: 86 N: 6226753 E: 482753 SWEREF99 TM

DOMSLUT

Tillstånd Natura 2000

Mark- och miljödomstolen, som godkänner den kompletterande miljökonsekvensbeskrivningen, lämnar Västblekinge Miljö AB tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken att i Natura 2000-området Mörrumsån (SE04101228) vid Mörrum fortsatt släppa ut förbehandlat lakvatten från verksamheten vid avfallsanläggningen i Mörrum.

Uppskjuten fråga

Mark – och miljödomstolen avslår bolagets förstahandsyrkande, avslutar prövotiden och föreskriver följande ytterligare villkor för det tillstånd till verksamheten som meddelades den 18 december 2007.

26. Lakvatten får efter den 1 januari 2018 inte ledas till Mörrums avloppsreningsverk, utan ska efter lokal behandling avledas direkt till Mörrumsån vid Mörrum. Avledning får dock inte ske om utspädningsfaktorn understiger 1:10 000

Dok.Id 382777

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 130 E-post: mmd.vaxjo@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

27. Innehållet av föroreningar i det vatten som avleds direkt till Mörrumsån får, som medelvärde under rullande tolv månadersperiod, inte överstiga följande begränsningsvärden. Medelvärdet ska beräknas på viktade provresultat med hänsyn till flödet.

Parameter	Värde (mg/l)
Tot-N	15
NH ₄ -N	8
Tot-P	0,2
TOC	50
Cu	0,010
Cr	0,015
Ni	0,04
Zn	0,0030
Pb	0,0014
Cd	0,0004
As	0,015
Oljeindex	1
MTBE	0,5

28. Det vatten som avrinner från bevattnade ytor får under bevattningssäsongen och en månad därefter inte avledas till renvattendiket.

29. Bolaget ska under år 2020 och därefter minst vart femte år, i samråd med tillsynsmyndigheten utföra karaktärisering av utgående lak- och ytvatten samt av sediment från våtmarken.

Delegerad fråga

Mark- och miljödomstolen överlåter åt tillsynsmyndigheten att vid behov fastställa preciserade krav beträffande villkor 29.

TIDIGARE BESLUT

Miljödomstolen har genom deldom den 18 december 2007 lämnat Västblekinge Miljö AB tillstånd enligt miljöbalken till den framtida verksamheten på bolagets avfallsanläggning i Mörrum. I deldomen sköt miljödomstolen upp frågan om vilka villkor som ska gälla för utsläpp av förorenat vatten. Bolaget ålades att under en provotid närmare utreda kvaliteten på vattnet i olika delflöden till behandlingssystemet för lakvatten och i det flöde som avleds till recipient, samt undersöka tekniska och ekonomiska möjligheter att ytterligare begränsa utsläppet av föroreningar. Domstolen angav att målet bör vara att i utgående vatten inte överskrida de halter som anges som måttligt höga halter i Naturvårdsverkets bedömningsgrunder för sjöar och vattendrag (Rapport 4913). Vidare skulle bolaget utreda de tekniska/ekonomiska förutsättningarna och miljökonsekvenserna av att avleda förorenat vatten till olika recipienter och utsläppspunkter. Slutligen skulle utjämningsmagasinets storlek beräknas med utgångspunkt att det ska rymma minst två veckors lakvattenproduktion samt ett tillskott motsvarande ett hundraårsregn.

Miljödomstolen beslutade att följande provisoriska föreskrifter skulle gälla:

P1 Lakvatten från verksamheten, som inte behandlas i befintlig bevattningsanläggning, ska avledas till Mörrums avloppsreningsverk. Avledning får inte ske vid andra tidpunkter än de som huvudmannen för avloppsreningsverket godkänner.

P2. Högst 20 000 m³ lakvatten får årligen behandlas i befintlig bevattningsanläggning.

Miljööverdomstolen ändrade i dom den 7 april 2009 i mål M 96-08 tillståndet i vissa avseenden. Däribland sattes frågan om villkor för behandling av frånluft från komposteringens huvudprocess, efterbehandling och lagring av kompostmaterial på provotid med redovisning senast tre år efter det att rötningsanläggningen tagits i bruk.

Mark- och miljödomstolen har genom deldomar den 20 januari 2012 och 5 mars 2014 förlängt utredningstiden avseende utsläpp av vatten. Bolaget ålades att

- vidta de åtgärder som uttryckligen föreslagits i prøvotidsutredningen,
- beskriva respektive prognostisera lakvattnets kvalitet och kvantitet i nuläget samt för framtiden,
- genom praktiska försök utreda förutsättningarna för att infiltrera lakvatten,
- utreda tekniska och ekonomiska förutsättningar för alternativa behandlingsmetoder med målet att kunna avleda det renade lakvatten till recipient, samt
- närmare utreda alternativa recipienter.

Mark- och miljödomstolen har genom deldom den 9 april 2015 beslutat, med delvis ändring av vad som tidigare bestämts beträffande prøvotiden för utsläpp av vatten, att Västblekinge Miljö AB fortsatt ska utreda de ekonomiska förutsättningarna av alternativa behandlingsmetoder med målet att kunna avleda det renade vattnet direkt till recipient. Förslag till slutliga villkor med begränsningsvärden ska avse såväl lakvatten, dagvatten som rejektivatten. Föreskrifterna P1 och P2 ska alltså gälla.

Mark- och miljödomstolen har genom deldom den 28 oktober 2016 avslutat prøvotiden såvitt avser slutliga villkor för behandling av frånluft från komposteringens huvudprocess, efterbehandling och lagring av kompostmaterial.

PRÖVOTIDSREDOVISNING

Yrkande

Västblekinge miljö AB (bolaget) yrkar i första hand att mark- och miljödomstolen ska förlänga den i deldomen den 18 december 2007 föreskrivna prøvotiden för utsläpp till vatten med de provisoriska föreskrifter som meddelats däri och med följande utredningsvillkor.

U1. Bolaget ska under den förlängda prøvotiden utreda förutsättningarna för avledning av förbehandlat lakvatten till Sternö ARV. Resultatet av denna utredning ska redovisas till mark- och miljödomstolen senast den 30 juni 2017.

Bolaget yrkar i andra hand att mark- och miljödomstolen ska upphäva prövotidsförordnandet och de provisoriska föreskrifterna i deldomen den 18 december 2007 samt som slutligt villkor för utsläpp till vatten föreskriva följande

1. Förbehandlat lakvatten ska tillsvidare ledas till Mörrums ARV för vidare behandling.
2. Då Mörrums ARV läggs ner ska ett färdigbehandlat lakvatten ledas till Mörrumsån. Vid denna avledning ska följande begränsningsvärden gälla, uttryckta som rullande tolv månadersmedelvärden.

Parameter	Värde (mg/l)
Tot-N	25
NH ₄ -N	10
Tot-P	0,5
TOC	100
Cu	0,015
Cr	0,015
Ni	0,04
Zn	0,04
Pb	0,005
Cd	0,0005
As	0,01

3. Det vatten som avrinner från bevattnade ytor får under den del av säsongen då bevattning inte sker avledas till renvattendiket. Denna överledning får påbörjas en månad efter det att bevattningen upphörde.
4. Vid driftstörningar får lakvatten från Mörrums avfallsanläggning avledas till det kommunala spillvattennätet förutsatt att tillsynsmyndigheten och huvudmannen för avloppsreningsverket lämnat sitt godkännande härtill.

För det fall att mark- och miljödomstolen skulle finna att det av bolaget föreslagna utsläppet av lakvatten till Mörrumsån skulle kräva tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken yrkar bolaget ett sådant tillstånd.

Utredningsresultat*Recipienter*

Följande alternativ har övervägts: Gallån, Marsundet, Mörrumsån och Mörrums bruk med Pukaviksbukten som slutlig recipient samt Sternö avloppsreningsverk med Karlshamnsfjärden som slutlig recipient.

Av de redovisade alternativen bedöms Mörrumsån och Mörrums bruk som de från miljösynpunkt bästa alternativen. Mörrumsån är recipient för lakvattnet redan idag och även för avloppsvatten från Mörrums avloppsreningsverk. Trots detta har ån såväl god ekologisk status som god kemisk status. Förutsättningarna kommer att förbättras ytterligare när Mörrums avloppsreningsverk lägga ned och med ytterligare rening av lakvattnet. Även Mörrums bruk bedöms som lämpligt såtillvida att det innebär att lakvattnet skulle ledas ut till den yttre delen av Pukaviksbukten, där goda möjligheter till utspädning råder. Mörrums bruk skulle dock innebära mycket stora kostnader, eftersom en helt ny ledning skulle behöva anläggas, vilket inte står i rimlig proportion till de fördelar som alternativet ifråga skulle innebära.

Av övriga alternativ bedöms Sternö avloppsreningsverk som det från miljösynpunkt bästa. En överledning av lakvattnet dit skulle visserligen innebära att föroreningarna i lakvattnet överförs till det slam som uppkommer vid verket och att slammet inte skulle uppfylla kraven för REVAQ-certifiering och därmed inte kunna spridas på produktion jordbruksmark. Återvinnig av slammet skulle dock kunna ske genom rötning vid Mörrums avfallsanläggning. Vad som talar emot alternativet är att det leder till att en redan hårt belastad recipient - Karlshamnsfjärden - skulle belastas ytterligare med risk att miljökravet för fjärden (god ekologisk potential 2021) inte skulle uppnås samt att det råder viss osäkerhet vad gäller återvinningen av rötresten från rötningen av slammet vid Mörrums avfallsanläggning och särskilt återföringen av fosfor till produktiv jordbruksmark. Dessutom innebär alternativet betydande kostnader. Bolagets bedömning är att Sternö avloppsreningsverk är sämre från miljösynpunkt än Mörrumsån och att det i vart fall innebär kostnader som får anses oskäliga enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

Gallån och Marsundet har båda måttlig ekologisk status. Av det skälet och eftersom förutsättningarna för utspädning är sämre än i Mörrumsån - särskilt i Gallån - bedöms de två alternativen som mindre lämpliga. Bolaget har därför utgått från Mörrumsån som recipient.

Behandlingsmetoder

Den befintliga reningsanläggningen för lakvattnet består av två luftade dammar samt en energiskogsyta. Avledning av det behandlade lakvattnet sker i Mörrums avloppsreningsverk som har Mörrumsån som slutrecipient. Befintlig anläggning har under året kompletterats med en våtmarksdel.

Följande behandlingsmetoder har utretts: våtmark, energiskogsyta, filter, översilningsyta, satsvis biologisk rening (SBR), indunstning, omvänd osmos, kemisk fällning och infiltration. Av dessa bedöms alternativen våtmark, energiskogsyta, filter och översilningsyta som lämpliga och rimliga. De är dock inte tillräckliga var för sig utan bör kombineras. Övriga alternativ bedöms som olämpliga; SBR och kemisk fällning på grund av den kemikalieåtgång som skulle krävas och indunstning och omvänd osmos med hänsyn till dels risken för driftstörningar, dels energiåtgången. Infiltration bedöms inte som praktiskt genomförbart, baserat på de försök som bolaget låtit utföra och som tidigare redovisats.

Samtliga deponiytor kommer att vara sluttäckta senast 2023, varefter lakvattnet kommer att rinna passivt genom den geologiska barriären, såvida inte ytterligare reningsåtgärder först behöver vidtas. Avledningen av lakvatten kan således komma att pågå under relativt kort tid (ca sju år), vilket bör vägas in inte bara i tillåtighetsprövningen enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken, utan även i prövningen av de mycket kostsamma alternativ som finns till den av bolaget föreslagna avledningen.

I nuläget är lakvattenmängderna ca 50 000 m³/år vid ett normalt nederbördsår. Efter det att sluttäckningen avslutats beräknas lakvattenmängderna till 29 000-36 000 m³/år.

För att minimera risken för påverkan i Mörrumsån föreslår bolaget att vid avledning av lakvatten till ån ska en utspädningsfaktor om minst 1:10 000 gälla. Detta är i sammanhanget mycket stor spädning.

I recipientkontrollen finns en provtagningspunkt vid Forsbacka, ca 1 km söder om Mörrums avloppsreningsverks utsläppspunkt och ca 2 km uppströms Mörrumsåns mynning. I denna punkt är det möjligt att följa den eventuella förändring som planerad verksamhet kan ha på vattenkvaliteten i ån.

Miljökonsekvensbeskrivning – Natura 2000

Natura 2000- området Mörrumsån sträcker sig från Blekinges norra delar ner till åns mynning i Pukaviksbukten. Syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla och/eller återskapa gynnsam bevarandestatus på biogeografisk nivå för arterna flodpärlmussla, tjockskalig målarmussla, lax och utter samt naturtyperna ”estuaries” och ”naturligt större vattendrag av fennoskandisk typ”.

Medelvattenföringen i åns nedre delar är ca 27 m³/s.

Vattenförekomsten ” Mörrumsån: Östersjön-Bjällerbäcken” har 2009 klassats som ett vattendrag med god ekologisk status och god kemisk status (exklusive kvicksilver).

De miljöproblem som anges är syrefattiga förhållanden på grund av belastning av organiska ämnen, miljögifter och förändrade habitat genom fysisk påverkan. Påverkanskällorna anges vara punktkällor i form av reningsverk, diffusa källor för förorenad mark och atmosfärisk deposition samt flödesreglering och morfologiska förändringar.

Provtagning uppströms respektive nedströms Mörrums avloppsreningsverk visar på en viss förhöjning av föroreningshalterna. Främst är det halten kväve och organiskt material som påverkas något. Påverkan på halten av tungmetaller är mycket låg. Lakvattnet leds redan idag till Mörrumsån fast via det kommunala avloppsreningsverket i Mörrum. När detta stängs av och endast lakvatten som gått igenom en kompletterande behandling leds till ån via utsläppspunkten i Mörrum kommer belastning på denna del av ån tydligt att minska.

För avledning av färdigbehandlat lakvatten direkt till Mörrumsån har föreslagits ett antal begränsningsvärden samt att en utspädningsfaktor om minst 1:10 000 ska gälla. Vid ett sådant förfarande kan en maximal haltökning som kan förväntas uppstå i Mörrumsån beräknas till följande värden.

Parameter	Enhet	Haltökning
Tot-N	mg/l	0,0025
Ammonium	mg/l	0,001
Tot-P	mg/l	0,00005
TOC	mg/l	0,01
Cu	µg/l	0,002
Cr	µg/l	0,0015
Ni	µg/l	0,004
Zn	µg/l	0,005
Pb	µg/l	0,0002
Cd	µg/l	0,00005
As	µg/l	0,001

SLU har i rapport 2009:12 tagit fram bakgrundshalterna i vattendrag i olika geografiska regioner i Sverige. Lakvattnets påverkan på vattenkvaliteten i ån är låg i förhållande till bakgrundshalten i naturtypen ”naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ”. Inte heller bevarandestatusen för naturtypen estuarier i Mörrumsån kommer att påverkas.

Utterbeståndet påverkas av PCB och organiska bromföreningar. Inga av dessa ämnen har detekterats vid de karakteriseringar som gjort av lakvattnet. Utifrån

nuvarande kunskapsläge bedöms utterpopulationen inte påverkas av lakvattenavledningen.

Utsläppen av renat lakvatten, med avseende på syrehalt, pH, suspenderade ämnen, nitrit, fenoler, petroleumprodukter, ammoniak, klor, zink och koppar, bedöms inte påverka förutsättningarna för lax.

Varken flodpärlmussla eller tjockskalig målarmussla bedöms påverkas på något tydligt sätt.

Det är i nuläget inte känt att det inom Mörrumsåns Natura 2000-område planeras för andra verksamheter som kan påverka området. Ett utsläpp av färdigbehandlat lakvatten till ån innebär en mindre påverkan jämfört med nuvarande påverkan från reningsverket utsläpp av renat avloppsvatten och lakvatten. Den samlade kumulativa påverkan på Mörrumsån kommer därmed att minska.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Blekinge län anför följande.

Länsstyrelsen tillstyrker bolagets förstahandsyrkande. Om domstolen finner att provotiden ska avslutas har länsstyrelsen följande synpunkter.

Länsstyrelsen anser att villkoren om högsta årsmedelvärden för utsläpp borde kompletteras med högsta utsläppsmängder. Det är viktigt att den totala årsbelastningen inte är för hög, men det är också viktigt att ställa krav på att det inte ska vara för hög belastning vid lågflöde i ån när utspädningen är som lägst.

Bolaget har, som länsstyrelsen uppfattar underlaget, en ambition att rena lakvattnet så långt det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Därför anser länsstyrelsen att ambitionsnivån bör vara betydligt högre än medianvärdet för olika föroreningar i lakvatten från andra avfallsanläggningar. Bolaget bör också föreslå villkor vad gäller kvicksilver eller motivera tydligare varför de anser detta inte är nödvändigt.

Bolaget har genom den provisoriska föreskriften P1 tillstånd att leda lakvatten till Mörrums avloppsreningsverk. Reningsverket kommer att läggas ner den 31 december 2017. Avloppsvattnet kommer därefter att ledas till Sternö avloppsreningsverk. För det fall slutligt villkor avseende lakvattenhantering ännu inte har föreskrivits vid denna tidpunkt anser Länsstyrelsen inte att vattnet kan ledas till Mörrumsån via det nedlagda reningsverket.

Det saknas en beskrivning av vilken effekt de nya behandlingsstegen, våtmark och filter förväntas ha, vilken typ av filter som avses användas och hur detta ska dimensioneras. Det saknas en koppling mellan föreslagna behandlingssteg, reningsgrad och föreslagna begränsningsvärden. Det planerade underhållet av våtmarken behöver beskrivas. Likaså behöver egenkontrollen och beredskapen för oförutsedda situationer beskrivas. Hur ska det säkerställas att vatten med halter som överskrider begränsningsvärdena inte avleds till recipienten?

Vad gäller yrkandet om att vid vissa situationer istället avleda vattnet till det kommunala spillvattennätet anser länsstyrelsen att dessa situationer ska preciseras.

Mörrumsån, Pukaviksbukten samt Marsundet ingår helt eller delvis i Natura 2000. Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (1998:808) krävs särskilt tillstånd för att få bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Ån har även utsetts till riksintresse för naturvården, kulturmiljövården och det rörliga friluftslivet enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. dessutom har Mörrumsån av länsstyrelsen utsetts till ett nationellt särskilt värdefullt vatten inom ramen för arbetet med miljö kvalitetsmålet ”levande sjöar och vattendrag”. Länsstyrelsen anser att tillstånd krävs i detta fall.

Bolaget har yrkat på sådant tillstånd, men har inte genomfört något samråd enligt 6 kap. 4 § miljöbalken. Något beslut om betydande miljöpåverkan har inte fattats och eventuella synpunkter från myndigheter och övriga berörda har inte beaktats vid upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningen. Därmed anser länsstyrelsen att domstolen inte kan ta beslut om att MKB:n uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken.

Länsstyrelsen anser att det kvarstår oklarheter i utredningen och MKB:n. Utifrån befintligt material yrkar länsstyrelsen dock på avslag på bolagets begäran att få leda lakvattnet till Mörrumsån.

Länsstyrelsens mening är att lakvattnet, för att kunna släppas till någon recipient, ska behandlas med bästa teknik vid källan och att det vatten som släpps därifrån ska uppnå acceptabla värden. Därefter kan vattnet ledas direkt till havet. Mörrumsån eller andra föreslagna åar ska inte användas som recipient.

Miljögifter som bioackumuleras, t.ex. bly, anrikas med ökande trofinivå i näringskedjan. Rovdjur, såsom utter, riskerar därmed att få i sig höga halter genom födan. Länsstyrelsen anser därför att den störning som kan komma att ske inte är att betrakta som begränsad i tid.

De senast tre åren har fiskdöd rapporterats i Mörrumsån. Orsakerna utreds men är ännu inte klarlagda. Det är inte uteslutet att fiskdöden beror på någon form av miljöpåverkan.

Mörrumsån hyser bestånd av flodpärlmussla. Olika föroreningar och näringsämnen är ett hot mot flodpärlmusslans existens. Arten har försvunnit från drygt en tredjedel av de vattendrag där den fanns i början av 1900-talet. Igenslamning av botten gör att förhållandena för de riktigt små musslorna försämras, bland annat genom att syrehalter sjunker i samband med nedbrytning av organiskt material.

Flodpärlmusslan är i sin livscykel beroende av öring och igenslamning av botten missgynnar också öringen genom försämrade överlevnad för rom och yngel. Höga krav på vattenkvalitet måste ställas. Det krävs inte bara restaurering av vattendrag för att säkerställa arternas överlevnad. Krafttag måste tas för att förhindra att förorenat vatten når recipienter som hyser dessa arter.

Tjockskalig målamussla och utter är fridlysta enligt 4 § punkt 4 artskydds-förordningen. Länsstyrelsen anser att en försämrad vattenkvalitet medför skada på fortplantningsområden samt försämrar linsmiljön.

Länsstyrelsen hänvisar till EU-domstolens dom den 1 juli 2015, mål C-461/13. Enligt länsstyrelsen mening riskerar avledningen av lakvatten att försämra status särskilt med avseende på biologiska faktorer och särskilda förorenande ämnen.

Karlshamns kommun anför i huvudsak följande.

Kommunen tillstyrker bolagets förstahandsyrkande, men upplyser att enligt gällande beslut av kommunfullmäktige ska lakvatten inte tas emot i avloppsreningsverket i Sternö. Detta ställningstagande kan dock komma att ändras. Tillståndsprövning av Sternö avloppsreningsverk pågår hos miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län. Kommunen avser att under våren även ansöka om förlängt tillstånd för avloppsreningsverket i Mörrum, eftersom nödvändiga överföringsledningar till Karlshamn inte kan bli klara när nuvarande tillstånd löper ut.

Beträffande bolagets andrahandsyrkande har kommunen följande synpunkter. Kommunen har inget att erinra mot villkorsförslag 1-3 men avstyrker punkten 4. Detta villkor medför att Sternö ARV och därmed Karlshamns kommun förlorar REVAQ-certifieringen, och kommer därmed inte att kunna leverera slam för återföring av fosfor till åkermark. I certifieringen har kommunen bl.a. åtagit sig att inga nya förorenande verksamheter får tillföras systemet, dvs. inget som tillför föroreningar till avloppsvattnet som når Sternö ARV får tillkomma. Det är inte heller tillåtet att avsluta sitt REVAQ-arbete för att sedan ansluta förorenande verksamheter och därmed ansöka om REVAQ-certifiering med de nya förutsättningarna. Att tillförsel av lakvatten till Sternö ARV skulle ske endast vid behov är ingen förmildrande omständighet. Detta lyfts även fram i bolaget egna utredningar. REVAQ-certifieringen är heller inget som tillsynsmyndigheten kan fatta beslut om. Skulle man ”lösa” problemet med lakvattnet genom att leda det till Sternö ARV, så skapar man ett ännu större problem, nämligen vad man ska göra

med allt slam. Det medför också ett stort steg bakåt avseende hållbarheten i kommunen. Villkor 4 är dessutom så formulerat att bolaget skulle kunna låta bli att behandla sitt lakvatten och istället leda det till Sternö ARV. Karlshamnsfjärden är idag belastad med föroreningar från dagvatten som har sitt ursprung i tätbebyggt område och från industriellt använd mark. Oavsett vilken slutrecipient som bedöms vara lämpligast så är det mycket olämpligt att leda lakvattnet till Sternö ARV och mista REVAQ-certifieringen.

Miljöförbundet Blekinge Väst anför i huvudsak följande.

Miljöförbundet tillstyrker bolagets förstahandsyrkande. Om domstolen skulle avslå detta yrkande har förbundet följande synpunkter.

Det finns inte något bra förslag till slutlig recipient för bolagets lakvatten. Likväl måste ett av de redovisade förslagen användas. Miljöförbundet anser att det inte är lämpligt att använda Mörrumsån som recipient. Istället är Marsundet är den mest lämpliga. Detta fordrar dock ytterligare utredning beträffande optimal utsläppspunkt, rådighet, påverkan på befintligt diktningföretag samt påverkan om Natura 2000-området.

Miljöförbundet anser att miljökonsekvensbeskrivningen avseende prövning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken bör renodlas så att för detta ärende ovidkommande information tas bort. Istället önskar förbundet en djupgående analys som klargör eventuell påverkan på de specifika bevarandevärden som finns fastlagda för berört Natura 2000-område. Denna analys bör inkludera ett tidsspänn som sträcker sig över hela anläggningens livslängd och eventuella kvarvarande effekter i ekosystemet efter det att anläggningen slutat avge lakvatten till recipienten/Natura 2000-området.

Av de hotbilder som omnämns i områdets bevarandeplan, är det framför allt hotbilden – ”Försämrad vattenkvalitet genom t.ex. eutrofiering, försurning, kalkning, igenslamning av botten eller annan grumling av vattnet, utsläpp av kemikalier från punktkälla eller via diffusa utsläpp”, som torde vara relevant för

detta ärende. Det är framför allt eventuell påverkan på arterna utter, lax, flodpärlmussla och tjockskalig målamussla samt naturtyperna estuarier (1139) och naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ (3210) som måste belysas i detalj. Den bör även redovisa hur företaget avser genomföra uppföljningen på Natura 2000-området samt vilken teknik och kostnader som krävs för att vidta åtgärder om uppföljningen visar på negativa effekter.

Det kommer att krävas restriktioner och krav på hur uppföljningen på eventuell påverkan av vald recipient ska utföras. Hur denna kontroll ska utformas bör vara utredd och klar när slutliga villkor beslutas. Det bör finnas goda förutsättningar att kräva en betydelsefull miljökompensation i detta ärende.

Det saknas beräkningar på mängden lakvatten och ytvatten som måste hanteras vid ett 100-årsregn. Alla bolagets beräkningar på lakvatten är gjorda på en antagen mängd på 50 000 m³, vilket är missvisande.

Alla deponier på aktuell fastighet avses att vara sluttäckta, enligt förordningen 2001:512 om deponering av avfall, år 2023. Det innebär dock inte att lakvattnet och ansvaret för lakvattnet försvinner, Enligt deponiförordningen har bolaget minst 30 års ansvar med provtagning och kontroll av lakvattnet efter att deponin sluttäckts. Så länge verksamhet fortgår på verksamhetsområdet med mellanlagring, behandling av farligt och icke farligt avfall, kompostering och gastillverkning uppkommer, utöver lakvatten från deponierna även dag- och ytvatten som är förorenat. Provtagningar av ytvatten visar på föroreningar.

Lakvattnets kvalitet och kvantitet beskrivs i kap 3 i rapporten "Redovisning av kompletterande provotidsredovisning" från 12 december 2014. Slutsatsen är, enligt rapporten, att den största andelen lakvatten, ca 65-80 %, kommer i framtiden att utgöras av vatten från olika verksamhetsytor. Det innebär att den största delen av förorenat vatten i framtiden från anläggningen kommer att vara dagvatten medan endast en mindre mängd är lakvatten från de sluttäckta deponierna i området. Miljöförbundet bedömer att det kommer att finnas behov av rening och avledning

av förorenat vatten från bolagets anläggning under en lång tid. Att avledning av lakvatten endast skulle behövas i 7 år bedömer miljöförbundet som orimligt.

Miljöförbundet bedömer att det inte finns möjlighet att "vid vissa situationer istället avleda vattnet till det kommunala spillvattennätet" vilket är till Sternö reningsverk, som i skrivande stund håller på med ny tillståndsansökan.

Miljöförbundet anser att det skulle innebära stor risk för reningsverkets REVAQ-certifiering om kommunen skulle acceptera ett sådant förfarande. Eftersom det inte är klarlagt hur Sternö reningsverk nya tillstånd kommer att se ut går det inte att fastställa ett sådant villkor.

Bolagets yrkar om att få använda Mörrums reningsverk som utsläppspunkt. Förbundet anser inte att yrkandet är färdigutrett. Som vi uppfattat kommunen kommer reningsverket att användas som pumpstation och uppehållsmagasin även efter den nya ledningsdragnings 2017, för vidare transport till Sternö reningsverk.

Det är olämpligt att fastställa villkor i denna fråga, då förutsättningarna rörande kommunens användande av reningsverket i Mörrum inte är klara i nuläget. Villkor kommer i så fall att fastställas utifrån gissningar.

Bolagets reningssteg beskrivs i MKB:n. Hur resultatet blir efter att dessa reningssteg är färdigutbyggda är endast beräknat. Hur reningssystemet kommer att fungera i verkligheten är det svårt att spekulera om. Huvudinlagan målar upp en bild av nästan försumbara mängder lakvatten efter att sluttäckningen är färdig. I MKB:n nämns siffror som ger en annan bild. Miljöförbundet utgår från att det är siffrorna i MKB:n som gäller vid prövningen. Miljöförbundet anser inte att nerläggningen av Mörrums reningsverk ska ge skäl för att bolaget med automatik kan ta i anspråk utsläppsutrymmet.

Föreslagna begränsningsvärden innehåller parametrar för näringsämnen och metaller. Miljöförbundet anser att parametrarna ska utgöras av specifika ämnen som gäller för lakvatten och att provtagningen ska vara frekvent. Miljöförbundet anser

även att det skall finnas möjlighet för tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor om andra parametrar. Detta för att kunna anpassa provtagningen till rådande kunskapsläge.

Det kommer att krävas ett flertal olika reningsmetoder för att minska lakvattnets föroreningshalter till den nivå som ska klara uppsatta begränsningsvärden.

Miljöförbundet förslår följande lydelse av villkor.

1. Allt vatten från VMAB, dvs. färdigbehandlat lakvatten, ytvatten och övrigt vatten, får ledas till Marssundet som recipient. Följande begränsningsvärden ska gälla.

Parameter	Värde (mg/l)
Tot-N	15
NH ₄ -N	8
Tot-P	0,2
TOC	12
Cu	0,010
Cr	0,015
Ni	0,040
Zn	0,030
Pb	0,014
Cd	0,0004
As	0,015
Hg	0,00005
Oljeindex	1
MTBE	0,5

Villkoret är uppfyllt om uppmätta värden från minst 10 av 12 månader under kalenderåret understiger dessa begränsningsvärden. (Miljöförbundets förslag på metallhalter grundar sig på ”Riktvärden och riktlinjer av förorenat vatten till recipient och dagvatten i Göteborg 2013:10” och för näringsämnen Karlshamns ARV krav på utgående avloppsvatten).

2. Karaktärisering ska utföras, minst vart 3 år, på VMABs utgående lak- och ytvatten samt av sediment från våtmarken. Utformningen av

karaktäriseringen ska utföras i samråd med tillsynsmyndigheten. Första karaktäriseringen ska utföras 2 år efter att detta beslut vunnit laga kraft.

Miljöförbundet anser att bolagets föreslagna villkor 1 inte behövs då lakvattnet ska genomgå en sådan rening att kommande slutliga villkor med begränsningsvärden ska kunna uppfyllas.

Beträffande villkor 3 anser miljöförbundet att det vatten som rinner av från bevattnade ytor inte ska ledas till dagvattendiket. Det ska betraktas som ett lakvatten. Det har inte utretts vad vattnet från bevattningen innehåller; om det går att klassa som ett ytvatten.

Föreslaget villkor 4 upphäver villkor om begränsningsvärden. Bolaget ska ha utrett denna fråga tillräckligt för att vara säkra på att begränsningsvärdena ska kunna uppnås. Det går inte att reglera i ett villkor att tillsynsmyndigheten ska kunna besluta något som den inte har befogenhet för. Avloppsreningsverket är inte skyldiga att ta emot processavloppsvatten från industrier och andra verksamheter. Förhållandet mellan abonnenten och VA-huvudmannen regleras i lagen om allmänna vattentjänster och i kommunens allmänna bestämmelser för vatten- och avloppsanläggningar (ABVA). Utöver det finns det lagstiftning som behandlar miljöfarlig verksamhet, kemikalier och vattenmiljö.

Miljöförbundet anser att bolagets lakvatten inte är lämpligt att skicka till det kommunala reningsverket utan det bör renas på bolagets anläggning. Kommande villkor ska gälla för hela anläggningens påverkan på recipienten. Därför ska även verksamhetens yt- och dagvatten få samma krav som deras lakvatten.

Grunden i allt resonemang i MKB:n utgår från en beräknad utspädningseffekt. Mörrumsåns flöde varierar mycket. Att räkna på medelvärde för att späda ut lakvattnet anser vi inte är korrekt. För att vara säker ska detta beräknas på minimiflöden.

Platsen där lakvattnet släpps ut i ån är ett lugnvattenområde. Detta kan innebära att utspädningen inte sker direkt, Några redovisningar av strömningsförhållanden och hur föroreningarna sprids vid olika flöden är inte gjorda varpå det är svårt att bedöma påverkan på recipienten.

Miljöförbundet anser inte att det är rätt att använda det nollalternativ som bolaget nu gjort. Att utslappen från nuvarande avloppsreningsverk kommer att försvinna har inget med frågan om lakvattnets påverkan på Mörrumsån att göra i denna prövning. Bolaget har inte heller någon rimlig rådighet i frågan. Ett rimligt krav är att alternativen ska vara realistiska. Ett nytt nollalternativ borde tas fram.

Naturskyddsföreningen Blekinge län och Älvräddarnas samorganisation anför följande.

Föreningarna yrkar att ansökan avslås. Domstolen bör förelägga sökanden att inom sex månader inkomma med nytt förslag till rening av avlopps- och lakvatten med bästa möjliga teknik enligt bestämmelserna i 2 kap 7 § andra stycket miljöbalken.

Föreningarna ansluter sig till länsstyrelsens inställning, argumentering och yrkande vad gäller att samråd inte hållits, att MKB inte uppfyller kraven enligt miljöbalken, att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken inte kan lämnas och att lakvattnet inte ska avledas till Mörrumsån eller annat flöde till havet.

Det är orimligt att vi överhuvudtaget år 2017 diskuterar utsläpp av förorenat vatten till recipient. Med tanke på Östersjöns tillstånd med avseende på miljögifter, dioxin för att nämna en, är ett absolut krav som ska ställas idag, att vattnet ska vara så renat som det överhuvudtaget är tekniskt möjligt, detta utan rimlighetsavvägningen enligt 2 kap. 7 § första stycket MB. De förslag som lämnats av sökanden och som diskuterats har alla haft presumtionen att en rimlighetsavvägning ska göras enligt denna paragraf. Detta är enligt föreningarnas mening felaktigt. Det är regeringen ytterst som ansvarar för att de krav som följer av EU-fordraget uppfylls. Därmed bör också sökanden kunna få stöd av regeringen för att ekonomiskt klara av dessa krav. Det handlar ytterst om livsmiljöer inte bara i och kring den skyddade

Mörrumsån, utan också Östersjön. Frågan har skjutits upp i många år och det är dags att myndigheter sätter ner foten och ställer de krav som behövs för att uppfylla målen om en hållbar utveckling.

Skyldigheten till direktivskonform tolkning av en nationell domstol följer av den EU-rättsliga lojalitetsprincipen. Nationell rätt ska tolkas mot bakgrund av allmän EU-rätt, EU-domstolens praxis, EU:s allmänna rättsprinciper samt de internationella avtal som EU har ingått.

För målet relevanta punkter är 5 kap. 2 § första stycket miljöbalken:

Punkt 1: "Föroreningsnivåer eller störningsnivåer [...] som inte får överskridas eller underskridas efter viss given tidpunkt ..." (*Gränsvärdesnormer, kemisk status enligt vattenförvaltningsförordningen*).

Punkt 4: "De krav i övrigt på kvaliteten på miljön som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen." (*Ekologisk status*)

Punkt 1 gäller utifrån texten och reglerna i *industriutsläppsdirektivet*, vilka anger de rekvisit som ska finnas för att en MKN ska anses vara gränsvärdesnorm, dessa är:

1. Krav på viss miljö kvalitet,
2. som ska vara uppfylld vid viss tidpunkt,
3. för en given miljö eller del av den och
4. enligt vad som sägs i unionslagstiftningen.

Med Weserdomen har MKN för vatten, som är en sammanvägd norm av kemisk och ekologisk status samt hydromorfologisk status, fått gränsvärdeskaraktär. Om en MKN i form av gränsvärdesnorm, ställer högre krav än vad som kan uppnås genom användning av bästa möjliga teknik ska ytterligare åtgärder anges i tillståndet enligt 2 kap. 7 § andra stycket miljöbalken. Den så kallade "stoppregeln" i 2 kap. 9 § kan också användas.

EU-direktiv med miljö kvalitetskrav som leder till svenska MKN är, med avseende på syfte, bindande enligt Direktiv FEUF, artikel 288. Föreningarna menar att, utgående från mål C461-/13 och eftersom medlemsstaterna är förpliktade att

faktiskt uppnå resultat som formulerats klart och otvetydigt, måste MKN för vatten idag anses vara av gränsvärdeskaraktär, och därför bedömas utifrån 5 kap. 2 § första stycket 1, och inte som förarbetena till proposition 2009/10:184 (5. 42 och s. 45 f.) anger, utifrån första stycket 4.

EU-domstolens avgörande i mål C 461-/13 innebär, enligt föreningarna, att lagstiftarens uttalanden i prop. 2009/10:184 om hur MKN för vatten ska tillämpas måste ifrågasättas, men också ska åsidosättas av myndigheterna då tolkningsföreträdet enligt EU-fördraget ska baseras på en direktivskonform tolkning enligt lojalitetsprincipen. Föreningarna anser att ordalydelsen under punkt 4; *de krav i övrigt på kvaliteten på miljön som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen* (föreningarnas markering), medger att domstolen kan göra denna tolkning oavsett vad förarbeten anger. Synsättet har vidimerats av MÖD ibland annat målet om Värö bruk, M 8984-15, Svea hovrätt 2016-08-30.

Sökanden har i förevarande mål inte visat att normen klaras eller att icke försämringskravet är uppfyllt. Eftersom MKN för vatten ska tolkas som gränsvärdesnorm, och eftersom ett tillstånd till avledning av vatten till Mörrumsån kan innebära överträdelse av icke försämringskravet, yrkar föreningarna att ansökan avslås. Detta är också i enlighet med den allmänna försiktighetsprincipen.

Om domstolen kommer fram till att ett sådant avslag på något sätt skulle anses vara i strid med tidigare meddelade domar kring avfallsanläggningen, menar föreningarna att vägledande domar visat att rättskraften i tillståndsdomar kan brytas. HD har i NJA 2013 s. 613 uttalat att "En uppdelning av förfarandet får därför inte genomföras på ett sådant sätt eller ges sådana verkningar att det hindrar en fullständig prövning. Det betyder bl.a. att tolkningen och tillämpningen av reglerna om en särskild tillåtlighetsdom i 22 kap. 26 § miljöbalken måste anpassas till de krav som kan följa av unionsrätten ... Däremot är förutsättningarna för att ge tillåtlighet desamma - en fullständig prövning måste göras för att kunna bedöma om verksamheten är tillåtlig ... Sammantaget innebar detta att EU-rättens direkta effekt och företräde under vissa förhållanden kan påverka en tillåtlighetsdoms rättskraft."

Den citerade texten handlade om huruvida rättskraften i en tillåtlighetsdom kan brytas för att ge EU-rätten, i det fallet Natura 2000-regler, företräde på sådant sätt att dessa får genomslag. Svaret som ges är ja.

Föreningarna menar att vi analogt ska se på förevarande mål, med den skillnaden att det i detta mål inte enbart handlar om Natura 2000-regler utan också om ramvattendirektivet. Weserdomen ger stöd för att EU-domstolen anser att ramvattendirektivet är en gränsvärdesnorm med klara mätbara miljömål som ska nås inom tidsgrans, Det måste, anser föreningarna innebära, att skyldigheten inte är mindre att nå malen i ramvattendirektivet jämfört Natura 2000-reglerna, utan möjligen tvärtom med tanke på de uttalanden som görs i Weserdomen.

Föreningarna yrkar att domstolen av ovan skäl förelägger sökanden att inkomma med ansökan om reningsanläggning med stöd av de krav som ställs i 2 kap. 7 § andra stycket miljöbalken, dvs. utan att rimlighetsavvägningen i första stycket används. Föreningarna menar att sökanden kan söka statliga medel från regeringen om en sådan reningsanläggning skulle bli ekonomiskt orimlig med normala kalkyler för företaget, Detta eftersom det ytterst är regeringen som ansvarar för att EU-rätten inte kränks. I detta fall ska målen och kraven i både Natura 2000- och ramvattendirektivet, i det senare kopplat till ett icke församringskrav, nås.

Å L, Karlshamn, anför i huvudsak följande.

Han anser att inget lakvatten från anläggningen ska få släppas ut i Mörrumsån. Inte heller övriga alternativa utsläppspunkter är acceptabla. Den bästa lösningen är att lakvattenfrågan löses på plats, t.ex. med en kombination av våtmark/energiskog och teknisk/biologisk behandling. Bolaget bör anlita en oberoende specialistkonsult för att lösa detta. Även indunstning bör utredas.

Mark- och miljödomstolen ska inte avgöra frågan förrän följande myndigheter kontaktats och lämnat synpunkter: Vattenmyndigheten, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och Kammarkollegiet.

Han saknar en redogörelse vad gäller förekomsten av dioxin både i befintligt lakvatten och i lakvatten till recipient. Bolaget bör även undersöka halterna av PAH och PFAS samt föreslå gränsvärden för dessa. Han anser att giftinnehållet inte ska vara högre än vad högt ställda krav på dagvatten innebär.

Naturvårdsverket har i faktablad ”Fakta 8306” sid 30 en tabell som under år 2007 fastställts av domstol. De lägsta av de tre tabellvärdena bör tillämpas, efter reducering till 5 % som en nödmöjlighet, i det fall att ingen annan utsläppsmöjlighet finns. Lakvatten är ett avfall, kod 190702 och 190703.

Mörrumsån är utpekad i 4 kap. 6 § miljöbalken och har därför samma skydd som nationalälvarna.

Han hänvisar till ett förhandsavgörande från Generaladvokaten ”Försämring av ytvattenförekomst... EU 2015-07-01 i mål C-461713, vari anges att medlemsstaterna är skyldiga att inte lämna tillstånd till ett projekt när projektet kan orsaka en försämring av en ytvattenförekomst.

Bolaget lär sakna tillstånd till utsläpp av lakvatten. Detta måste då prövas varvid ny lagstiftning gäller. Karlhamns kommun har tillstånd till avloppsreningsverket i Mörrum. Detta tillstånd kan inte överlåtas på bolaget när reningsverket läggs ned.

Naturskyddsföreningen i Olofström anser att inget lakvatten från anläggningen ska få ledas och släppas ut varken till Mörrumsån, Gallån eller Marsundet.

Lakvattenfrågan bör lösas på plats med de alternativ som bolaget själva för fram eller som sista åtgärd skickas till Karlshamns reningsverk. Bolaget bör inte beviljas sökt tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

M J och L E I, Mörrum, avstyrker bolagets förstahandsyrkande och yrkar att bräddavloppet från den kommunala avloppsledningen till Belsekärrsdiket tas bort, samt att bolaget åläggs att anlägga ett

reningsverk på plats med kapacitet att rena vattnet till drickvattenkvalitet. De anför bl.a. följande.

I ansökan anges det att man bevattnar energiskog med 20 000 m³ per år. Energiskogen är planterad på det område som användes som soptipp för Mörrums kommun fram till kommunsammanslagningen och därefter för hela Karlshamns kommun. Under många år var det verkligen en tipp. Allt deponerades i en salig röra. Här fanns stora laguner där allsköns slam och avlopp tippades, så att det flöt över alla bräddar. Marken är alltså svårt förorenad. Att då spruta ut 20 000 m³ vatten på denna lilla yta, max 2 ha, måste få en urtvättande effekt och förorena grundvattnet i området eller återigen hamna i spillvattendiket som omgärdar anläggningen och därigenom göra spillvattnet än mer förorenat när det har "filtrerats" genom den gamla deponin. Bolaget har under en följd av år fått dispenser att släppa ut spillvattnet i Mörrumsån, men har nu tydligen kommit till vägs ände när det gäller fortsatta dispenser. Enligt bolagets ansökan om att få leda bort spillvattnet får man intrycket att spillvattnet är "nästan rent" och kan släppas i princip var som helst. Det är ju då lite konstigt att ingen vill ta emot vattnet. Kommunen vill inte ha det och Mörrums Bruk är inte intresserat. Vi anar en "begravd hund". Var den är begravad vet vi inte. Hade vattnet varit så rent, som man påstår, hade det t.ex. varit möjligt att använda vattnet till bevattning av kringliggande jordbruksmark. Vad mer finns i vattnet; t.ex. mikroplaster?

Det föreligger fel i tidplanen vad gäller befintlig ledning till reningsverket i Körrimsån. I samma ledning är inkopplade ett stort antal fastigheters avlopp, äldreboendet Persgården med närliggande radhus. X, industrier Perstorp samt samtliga fastigheter i Buskelund och vidare ner till Galleryda. Sålunda måste en ny ledning byggas.

Sveaskog har vid huvudförhandlingen instämt med miljöförbundet.

Bolaget anför i bemötande bl.a. följande.

Den lösning som Å L förordar motsvarar den lösning som bolaget föreslagit. Hur många reningssteg som än appliceras kommer det emellertid alltid att finna ett färdigbehandlat vatten som behöver avledas ut till en recipient. Bolaget bedömer att Mörrumsån är den mest lämpliga.

Bolaget vill betona att det är långtgående rening som föreslagits i prøvotidsredovisningen det behandlade vattnet bedöms till stora delar hålla en kvalitet som kan jämföras med vanligt kommunalt dagvatten. Sammantaget skulle en avledning till en annan recipient än Mörrumsån vara sämre från miljösynpunkt.

Utsläppsmängder kan beräknas utifrån de begränsningsvärden som bolaget föreslagit och de lakvattenflöden som bedöms kunna uppkomma i framtiden. Lakvattenflödena är dock i hög grad beroende av den nederbörd som faller över deponin, vilket är en faktor som bolaget inte styr över. Ett villkor avseende utsläppsmängder är därför inte lämpligt.

Halten av kvicksilver i lakvattnet är mycket låg. Under de senaste tio åren har den understigit detektionsgränsen vid samtliga provtagningar som utförts inom ramen för bolagets egenkontroll. Detektionsgränsen underskreds även vid de provtagningar som utfördes för testet av det s.k. Laquafiltret. Ett begränsningsvärde för kvicksilver är därför inte motiverat.

Syftet med villkor 4 är att lakvatten ska kunna ledas över till avloppsreningsverket vid haverier eller driftstörningar i lakvattenreningen. Slammet som uppkommer under den tid överledning sker tas omhand av VMAB för rötning i den egna röttningsanläggningen. Därmed kan det inte finnas någon risk för att REVAQ-certifieringen försvåras.

Det är riktigt att prøvotiden omfattar allt utsläpp till vatten, dvs. även dagvatten och ytvatten. Prövotidsredovisningen har dock inriktats på lakvattnet, eftersom detta till skillnad från det övriga vattnet innehåller föroreningar av någon betydelse. De

övriga vattnen bör hanteras på det sätt de hanteras idag. De omfattas därför inte av de särskilda villkor som föreslagits utan istället av det allmänna villkoret.

Bolaget har undersökt möjligheterna att avleda det behandlade lakvattnet via Elleholm-Stensnäs dikningsföretag. Dikningsföretaget är inte berett att ge bolaget rådighet för en sådan avledning, och det finns inte heller utrymme för det i det tillstånd som gäller för dikningsföretaget. Enda möjligheten att leda ut det behandlade lakvattnet till Marsundet är således genom en ny ledning. Med utgångspunkt från de lakvattenmängder som skulle bli aktuella i framtiden och en överledningssträcka om ca 3,5 km bedöms kostnaderna för en sådan ledning uppgå till i storleksordningen 7-8 Mkr.

Bolaget har låtit utföra en beräkning av påverkan på vattenkvaliteten i Natura 2000-området Elleholm av ett utsläpp av lakvatten. Detta skulle leda till en viss ökning av halterna av föroreningar i området. Då har ingen hänsyn tagit till vattenomsättningen. Bolagets uppfattning är att Marssundet är ett från miljösynpunkt sämre alternativ än Mörrumsån. I vart fall framstår de merkostnader som det förra alternativet innebär som oskäligen.

Det finns möjlighet att ställa krav på kompensationsåtgärder enligt 16 kap. 9 § miljöbalken. Denna bestämmelse är dock inte obligatorisk. Bolaget bedömer att föreslagen avledning av behandlat lakvatten - fortsatt avledning till Mörrumsån - inte kommer att försämra förhållandena i recipienten utan snarare förbättra redan goda förhållanden såtillvida att den föreslagna behandlingen innebär ett minskat utsläpp av föroreningar. Någon kompensation enligt 16 kap. 9 § är därmed inte motiverad.

I tidigare rapporter har historiska lakvattenmängder redovisats, liksom beräkningar av lakvattenmängder vid både 10-årsregn och 100-årsregn. Bolaget finner inte någon anledning att justera den i senaste rapporten uppgivna mängden.

I systemet för lakvattenbehandling finns möjligheter att säsongslagra. Det är därmed möjligt att styra under vilka perioder avledning till recipient sker. Därför är miljöförbundets förslag till månadsmedelvärde som ska innehållas tio av tolv månader under ett kalenderår inte lämpligt.

En karaktärisering är ett mycket omfattande och kostsamt arbete. Normalt för lakvatten från avfallsanläggningar är att karaktärisering utförs av obehandlat lakvatten vart tionde år för att avgöra förändringar i lakvattnets sammansättning och bestämma nyckelparametrar. Det finns inte någon anledning att kräva ett kortare tidsintervall just för Mörrums avfallsanläggning. Vilka kontroller som ska utföras på lakvatten, ytvatten och sediment hanteras lämpligen inom ramen för egenkontrollen och genom den tillsyn som sker.

Bolaget har inget att invända mot att villkor 1 slopas. Att det behandlade lakvattnet ska ledas till Mörrums avloppsreningsverk till dess att detta läggs ned följer av beskrivningen i prøvotidsredovisningen, vilket bolaget kommer att bli bundet vid genom det allmänna villkoret. Bolaget vidhåller sitt villkorsförslag 2 och 4.

Det är riktigt att det vatten som används för bevattning utgör lakvatten. Det vatten som anges i villkor 3 är dock inte själva bevattningsvattnet utan ytvatten som rinner av bevattnade ytor. Med den begränsning som följer av villkoret bedöms risken för att ytvattnet ska kontamineras av föroreningar i bevattningsvattnet som liten. Bolaget vidhåller förslaget.

Möjligheten att föra fram synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen har funnits i det pågående målet. De synpunkter som framförts har beaktats av bolaget i arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen. Bolaget får därmed anses ha uppfyllt de krav som ställs avseende samråd.

Den s.k. Weserdomen talar för en fortsatt överledning till Mörrumsån eftersom de alternativa recipienter som kvarstår även de är vattenförekomster och dessutom natura 2000-områden. I dessa alternativ skulle avledningen innebära en ny

belastning. Avledningen till Mörrumsån har pågått under många år. Utifrån föreslagna villkor för överledning samt det faktum att belastningen kommer att minska gör bolaget den bedömningen att avledningen av färdigbehandlat lakvatten inte riskerar att försämra statusen i vattendraget.

Bolaget anser i första hand att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken inte krävs eftersom det inte finns någon risk för att det behandlade lakvattnet ska påverka Natura 2000-området på ett betydande sätt. För det fall domstolen skulle finna att tillstånd fordras yrkar bolaget att sådant lämnas. I den Natura 2000-MKB som upprättats visas att de halter som avledningen ger upphov till inte kan påverka de livsmiljöer eller arter som skyddas. Utifrån detta bedömer bolaget att 7 kap. 28 b § punkterna 1 och 2 miljöbalken är uppfyllda.

På platsen finns en naturlig geologisk barriär med en transporttid på flera hundra år. Kraven på en deponi för icke farligt avfall uppfylls med marginal. Inom några år kommer samtliga deponidelar att vara sluttäckta och det lakvatten som uppstår kommer att passera genom den naturliga geologiska barriären. Utsläppet av lakvatten till recipient är därmed begränsat i tiden.

Bolaget ser inget annat nollalternativ än Mörrums reningsverk. Det skulle möjligen vara att fortsätta leda lakvattnet till spillvattennätet och därmed till Sternö avloppsreningsverk efter det att Mörrumsverket stängts. Detta har dock Karlshamns kommun hittills sagt nej till. Bolaget vill dock som ett förstahandsalternativ ta upp en förnyad diskussion med kommunen.

Bolaget önskar kunna leda vatten till spillvattennätet vid haverier eller extrema nederbördssituationer där alternativet är att icke färdigbehandlat lakvatten bräddar ut från anläggningen. Sannolikheten för att överledning måste ske till följd av extrem nederbörd bedöms som låg då möjlighet till utjämning finns i befintliga dammar och våtmark.

Underhållet av våtmarken hanteras bäst inom ramen för egenkontrollen och tillsynen av anläggningen. Skulle sedimenten bli mättade och börja läcka föroreningar kommer detta att detekteras vid provtagningen. Även provtagning av sedimenten kommer att ingå i egenkontrollen. Om en situation uppstår där sedimenten släpper föroreningar eller då sedimenten blivit så mäktiga att vattenvolymen i våtmarken begränsas kommer frågan om att muddra våtmarken att aktualiseras.

Den egenkontroll som bedrivits ska till stora delar att fortsätta efter viss revidering till följd av nya behandlingssteg och ny slutlig recipient. För att säkerställa att utsläppsvillkoren uppfylls bör till en början de parametrar som omfattas av begränsningsvärden provtas i utgående vatten från den lokala behandlingsanläggningen en gång i månaden. Därefter kan frekvensen minskas. Ytterligare parametrar kommer att provtas fyra gånger per år för att följa upp behandlingssystemets effektivitet.

Frågan om beredskap för oförutsedda situationer hanteras bäst inom ramen för egenkontrollen och tillsynen av anläggningen. Inom ramen för egenkontrollen ingår att upprätta en riskanalys för anläggningen. En beredskap är att ha möjlighet att leda vatten till spillvattennätet. En annan är att se till att det alltid finns material och maskiner för att förstärka dammvallar. Tillgång till extra pumpar och slangar bör också ingå i beredskapen.

Sedan 2008 har inte kvicksilver förekommit i halter över detektionsgränsen i det vatten som överletts till Mörrums avloppsreningsverk. Mellan 1999 och 2008 har halter över detektionsgränsen endast uppmätts vid något enstaka tillfälle. Ett begränsningsvärde för kvicksilver är således inte motiverat från miljösynpunkt utan skulle enbart innebära onödiga kostnader för provtagningar och analyser.

Det är korrekt att den största andelen av det förorenade vatten som uppstår i framtiden kommer att utgöras av dagvatten från lagrings- och behandlingsytor. Så länge verksamhet med olika typer av hantering av avfall kommer att pågå på

fastigheten kommer det att finnas ett visst behov av att rena avrinnande dagvatten. Detta dagvatten kan dock inte jämföras med lakvatten. Det liknar snarare ett dagvatten som avrinns från lagringsytor vid t.ex. industriområden, hamnar, återvinningscentraler, kommunala uppläggningsytor etc.

För avledning av behandlat lakvatten handlar det i princip endast om att använda nuvarande utsläppspunkt, inte att använda något av de reningssteg som finns i själva avloppsreningsverket.

Sammantagna effekter av ett antal mer eller mindre naturnära behandlingssteg är svårt att beräkna exakt. Tidigare erfarenheter tillsammans med de försök som gjorts visar dock att föreslagna begränsningsvärden bör kunna uppnås.

Den mängd lakvatten som beräknats uppstå efter sluttäckningen innehåller även förorenat dagvatten från anläggningen. Själva lakvattenmängden bedöms bli ca 2 500 – 10 000 m³/år. Preliminärt bedöms uppkommet lakvatten ha goda möjligheter att infiltrera genom den geologiska barriären och inte läcka ut i sidan av deponin, genom sluttäckningen. Det går dock inte att utesluta att grundvatten i någon punkt kan tryckas upp till ytvattnet.

Bolaget tar inte i anspråk utsläppstrycket som uppstår när reningsverket läggs ner. Det handlar bara om en fortsatt avledning med en förändrad behandlingsmetod.

Lakvattnet har karakteriserats ett antal gånger och toxicitetstester har utförts. De ämnen som nu föreslås som begränsningsvärden är de som bedöms som nyckelparametrar för lakvattnet från Mörrum.

Det föreslagna utspädningsförhållandet syftar till att ta bort risken för att alltför mycket lakvatten leds över till ån när flödet är lågt. Vad gäller frågan om lugnvatten konstaterar bolaget att utsläppspunkten har ansetts lämplig för utsläppet från avloppsreningsverket som har pågått under många år.

Bolaget vill framhålla att oavsett behandlingsmetod kvarstår ett vatten som måste hanteras. Att infiltrera vattnet innebär inte att det försvinner, det hamnar istället i grundvattnet.

Naturvårdsverkets faktablad 8306 sid 30 innehåller exempel på villkor som föreskrivits i olika domar år 2007 med hänsyn till den aktuella recipienten. Kolumnen ”Bedömningsgrunder i sjöar och vattendrag” handlar om förhållanden i ett vattendrag, inte halter i ett utsläpp. Dessa bedömningsgrunder gäller dock inte längre utan har ersatts av nyare regler inom ramen för vattendirektivet.

Halterna av dioxin och PAH har undersökts i de olika karakteriseringar som utförts. PAH ligger under detektionsgränsen. Dioxin har uppmätts. Det bör finnas förutsättningar för sedimentation och fastläggning i det föreslagna behandlingssystemet.

Indunstning har tidigare beskrivits. Södra Cell har sagt nej till att ta emot lakvatten vid sin reningsanläggning.

Å L har – såvitt domstolen förstår såväl för egen räkning som för Naturskyddsföreningen i Blekinges räkning – efter huvudförhandlingen till domstolen i målet ingivit Statens Veterinärmedicinska Anstalts (SVA) rapport 2017-01-23, betitlad Sjuklighet och dödlighet i svenska laxälvar under 2014 – 2016 för att den ska ”inkluderas” i kommande dom.

DOMSKÄL

Den SVA-rapport som efter huvudförhandlingen ingivits av Å L utgör inte en rättegångsskrift, upprättad i och för förevarande mål, utan tillhör sådant allmänt tillgängligt kunskaps- och erfarenhetsmaterial som mark- och miljödomstolen får och bör beakta vid sitt dömande i ansökningsmål enligt miljöbalken. Domstolen har därför inte funnit det nödvändigt att kommunicera den med sökanden.

Ytterligare prövotid

Bolaget har i första hand yrkat att prövotiden förlängs så att förutsättningarna för avledning av förbehandlat lakvatten till Sternö avloppsreningsverk kan klarläggas. Samtliga remissmyndigheter har tillstyrkt. Dock har kommunfullmäktige i Karlshamns kommun tidigare motsatt sig en sådan överledning. För närvarande pågår en tillståndsprövning hos miljöprövningsdelegationen vid Länsstyrelsen i Skåne län av den framtida driften vid Sternö avloppsreningsverk.

Det råder sedan lång tid en fast praxis att förorenat vatten från avfallshantering inte bör avledas till ett kommunalt reningsverk, eftersom vattnet där endast renas i begränsad omfattning och reningsverkets funktion försämras genom utspädningseffekten. Dessutom kontamineras slammet med metaller och organiska ämnen, vilket försvårar möjligheten att återföra näringsämnen till kretsloppet. Se bl.a. miljööverdomstolens dom den 10 november 2000 i mål M 463-00 samt den 29 februari 2012 i mål M 10600-10.

Mark- och miljödomstolen bedömer, med ledning av ovannämnda praxis, att det inte finns skäl att ytterligare förlänga prövotiden. Ingiven prövotidsutredning utgör ett tillräckligt underlag för att den uppskjutna frågan avseende utsläpp av förorenat vatten nu ska kunna avgöras. Bolaget förstahandsyrkande ska därför avslås.

Val av recipient

Miljödomstolens deldom den 18 december 2007 innebär inte bara att tillåtligheten avgjorts, utan även att tillstånd lämnats till verksamheten vid Mörrums avfallsanläggning. Den uppskjutna frågan gäller således inte huruvida utsläpp av förorenat vatten ska tillåtas, utan omfattar enbart vilka reningskrav som ska gälla och till vilken recipient utsläppet ska ske.

Av redovisade alternativ torde, förutom ovan nämnda Sternö avloppsreningsverk, såväl Gallån som Mörrums bruk kunna uteslutas. Vattenföringen i Gallån är tidvis alltför låg för att möjliggöra godtagbar utspädning. Det är inte heller möjligt att utan

uttryckligt medgivande från Mörrums Bruk AB ålägga sökanden att utnyttja brukets utsläppstub.

Vid det slutliga valet av recipient har mark- och miljödomstolen att beakta dels EU-domstolens avgörande i mål C 461-13 (Weserdomen), dels att alternativen Marsundet och Mörrumsån båda innebär direkt och indirekt påverkan på något av Natura 2000-områdena Elleholm, Pukaviksbukten och Mörrumsån.

Lakvattnet avleds idag till Mörrumsån via Mörrums avloppsreningsverk. Någon egentlig rening av lakvattnet sker inte i avloppsreningsverket. Bolaget planerar ytterligare lokal behandling. Ett fortsatt utsläpp i Mörrumsån skulle därför innebära en minskad påverkan jämfört med dagens situation för såväl ån i sig som för Pukaviksbukten. Någon risk för försämring av vattenförekomstens status föreligger inte i detta alternativ. Däremot skulle en avledning till Marsundet innebära risk för försämrade vattenkvalitet i Elleholm. Därför framstår, enligt mark- och miljödomstolens mening, alternativet Mörrumsån som det bästa.

Tillståndsplikt Natura 2000

Enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Enligt övergångsreglerna (2001:437) krävs dock inte tillstånd för verksamheter som påbörjats för den 1 juli 2001.

Sökandebolaget anser att en avledning av renat lakvatten till Mörrumsån inte fordrar tillstånd eftersom det inte finns någon risk för att det behandlade lakvattnet ska påverka området på ett betydande sätt. Länsstyrelsen anser att tillstånd krävs.

Mark- och miljödomstolen bedömer att övergångsreglerna – vilka åberopats av sökanden - inte är tillämpliga i detta fall eftersom saken gäller ett ändrat utsläppsförfarande.

Mark- och miljödomstolen anser att tillståndplikten enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken ska bedömas utifrån den risk för påverkan som utsläpp av lakvatten typiskt sett kan medföra. Denna bedömning ska göras innan verksamhetsutövaren eller myndigheter utvärderat de exakta effekterna på de arter och livsmiljöer som avses skyddas och vilka anpassningar, t.ex. reningsåtgärder, som kan krävas för att minska sådana effekter. Denna senare bedömning görs i själva tillståndsprövningen. Mark- och miljödomstolen bedömer att tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs för att få avleda det renade lakvattnet direkt till Mörrumsån.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Bolaget har upprättat en särskild miljökonsekvensbeskrivning (MKB) för prövningen enligt miljöbalkens regler om Natura 2000-områden.

Länsstyrelsen har yrkat att bolagets ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken ska avvisas eftersom man inte genomfört något samråd enligt 6 kap. 4 § miljöbalken. Något beslut om betydande miljöpåverkan har inte fattats och eventuella synpunkter från myndigheter och övriga berörda har inte beaktats vid upprättandet av MKBn. Länsstyrelsen har även uttryckt att det kvarstår oklarheter i beskrivningen av miljöeffekterna.

Bolaget har bestritt avvisningsyrkandet och gjort gällande dels att den senast ingivna MKBn är tillräcklig i fråga om innehållet, dels att erforderligt samråd har skett i fråga om huvud-MKBn i målet och att det inte kan ha krävts samråd med en vid krets då fråga är endast om förenligheten av verksamheten med de allmänna intressen som skyddas genom Natura 2000-utpekandet och att myndigheternas inställning i denna fråga är väl känd genom den omfattande skriftväxlingen i målet.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. I målet finns bifogad till den ursprungliga ansökan en MKB vilken föregåtts av omfattande samrådsåtgärder. Denna MKB har godkänts genom 2007 års tillståndsdom. MKBn behandlar även lakvattenfrågor. Härigenom finns enligt domstolens mening erforderligt utredningsunderlag i målet för bedömning av frågor om människors hälsa och

eventuell påverkan på enskilda intressen. Den kompletterande MKB som nu upprättats och som krävs för prövning enligt 7 kap. 28 b och 29 §§ miljöbalken avser endast specifika allmänna intressen. Länsstyrelsen, kommunen och miljöförbundet har tagit aktiv del i denna process, bl.a. vid en muntlig förberedelse, och deras ståndpunkter är väl kända. Det finns därför enligt domstolens mening inget skäl att på grund av ifrågasatta samrådsbrister underkänna MKBn. Mark- och miljödomstolen bedömer att MKBn i övrigt innehåller tillräckliga uppgifter för att kunna ligga till grund för prövning. MKBn ska därför godkännas.

Tillstånd Natura 2000

Enligt 7 kap. 28 b § miljöbalken får tillstånd lämnas endast om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder inte

1. kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas,
2. medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.

Av MKBn framgår att det renade lakvattnets påverkan på vattenkvaliteten i ån är låg i förhållande till bakgrundshalten i naturtypen ”naturliga större vattendrag av fennoskandisk typ”. Inte heller naturtypen ”estuarier” i Mörrumsån kommer att påverkas.

Beträffande utpekade arter bedöms varken utter, lax, flodpärlmussla eller tjockskalig målarmussla påverkas på något sätt som kan försvåra artens fortbestånd i området.

Mark- och miljödomstolen bedömer att det inte föreligger hinder mot att lämna sökanden tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken.

Slutliga villkor

Av domstolens överväganden beträffande val av utsläppspunkt följer att som villkor bör föreskrivas att det renade lakvattnet, efter skälig tid för ombyggnad av överföringsledning, ska avledas direkt till Mörrumsån vid Mörrum.

Med hänvisning till vad domstolen ovan anfört beträffande det olämpliga i att avleda lakvatten till ett kommunalt avloppsreningsverk, ska inte heller möjligheten till sådan överledning kvarstå vid driftstörningar.

Sökandebolaget har föreslagit en utspädningsfaktor om minst 1:10 000. Detta bör anges i villkoret.

Bolaget har föreslagit begränsningsvärden som årsmedelvärden för vissa parametrar. Dessa baserar sig på att nuvarande rening kompletteras med ett konstgjort filter. Ytterligare rening såsom SBR-teknik och kemisk fällning har avfärdats av kostnadsskäl samt på grund av den kemikalieåtgång som skulle krävas.

Länsstyrelsen anser att villkoret även bör innehålla begränsningsvärden för årsmängder, samt att även kvicksilver bör regleras. Miljöförbundet har yrkat på lägre värden för de föreslagna parametrarna, att begränsningsvärden även anges för kvicksilver, oljeindex och MTBE, samt att värdena ska gälla som månadsmedelvärden med möjlighet till två överskridanden per år. Miljöförbundet anser även att det ska finnas möjlighet för tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor om andra parametrar.

Bolaget har anfört att ett begränsningsvärde för kvicksilver inte är motiverat eftersom halten har understigit detektionsgränsen vid samtliga provtagningar under de senaste tio åren.

Av provotidsutredningen framgår att det finns ytterligare reningsteknik att tillgå för att minska föroreningsmängderna i det vatten som avleds från verksamheten. Mark- och miljödomstolen bedömer, med hänsyn till recipientens stora naturvärden, att kraven på rening kan ställas högre utan att det medför orimliga merkostnader för

bolaget. Begränsningsvärdena bör bestämmas till de nivåer som miljöförbundet yrkat, med undantag för TOC där nivån bör bestämmas till 50 mg/l. Det finns inte skäl att nu föreskriva något värde för kvicksilver. Det är inte heller lämpligt att för denna typ av verksamhet föreskriva villkor om föroreningsmängder, med hänsyn till osäkerheten i en sådan beräkning.

Vilka parametrar som ska regleras genom begränsningsvärden kan inte anses utgöra fråga av minde betydelse. Det saknas därför laglig grund att, såsom miljöförbundet yrkat, delegera denna fråga till tillsynsmyndigheten, jfr. 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken.

Systemet för lakvattenbehandling möjliggör säsongslagring och utsläpp kommer endast att ske under godtagbara utspädningsförhållanden. Det är därför inte lämpligt att ange begränsningsvärdena som månadsvärden såsom miljöförbundet yrkat.

Mark- och miljödomstolen bedömer att sökandens yrkande vad gäller krav på omhändertagande av ytvatten som avrinner från bevattnade ytor kan accepteras. Det finns inte skäl att i övrigt ange särskilda villkor för hanteringen av ytvatten.

Miljöförbundet har yrkat att en karaktärisering av lak- och ytvattnets föroreningsinnehåll ska utföras vart tredje år. Bolaget anser att det är tillräckligt att en sådan undersökning utförs vart tionde år. Mark- och miljödomstolen bedömer, med hänsyn till recipientens känslighet och verksamhetens dynamik, att sådan karaktärisering bör ske med femårsintervall. Undersökningsprogrammet bör utformas i samråd med tillsynsmyndigheten. Därvid kan frågan om analys av PAH och PFAS aktualiseras, vilket Å L föreslagit. Frågan om övrig kontroll är sedan tidigare delegerad till tillsynsmyndigheten.

Kompensationsåtgärder

Miljöförbundet har uttalat att det finns förutsättningar att kräva kompensationsåtgärder i detta ärende. Bolaget har motsatt sig sådana åtgärder då föreslagen avledning inte kommer att försämra förhållandena i recipienten utan snarar förbättra

redan goda förhållanden, såtillvida att den föreslagna behandlingen innebär ett minska utsläpp av föroreningar.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. Enligt 16 kap. 9 § miljöbalken får ett tillstånd förenas med krav på kompensationsåtgärder. Några sådana krav har inte ställts i samband med att tillståndet meddelades 2007 och ingår inte heller bland de frågor som sattes på provotid. Det är därför inte möjligt att nu väcka fråga med hänvisning till detta lagrum.

Enligt 7 kap. 29 a § miljöbalken är den som ansökt om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § skyldig att bekosta erforderliga kompensationsåtgärder om tillstånd lämnats efter regeringens tillåtelse. Mark- och miljödomstolen har dock vid ovannämnda prövning funnit att skyddsintressena inte riskerar att skadas, varför frågan om regeringsprövning inte aktualiseras.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 8 mars 2017.

Carl-Göran Heden

Bertil Varenius

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Carl-Göran Heden, ordförande, och tekniska rådet Bertil Varenius samt de särskilda ledamöterna Elisabet Ardö och Pehr Andersson.